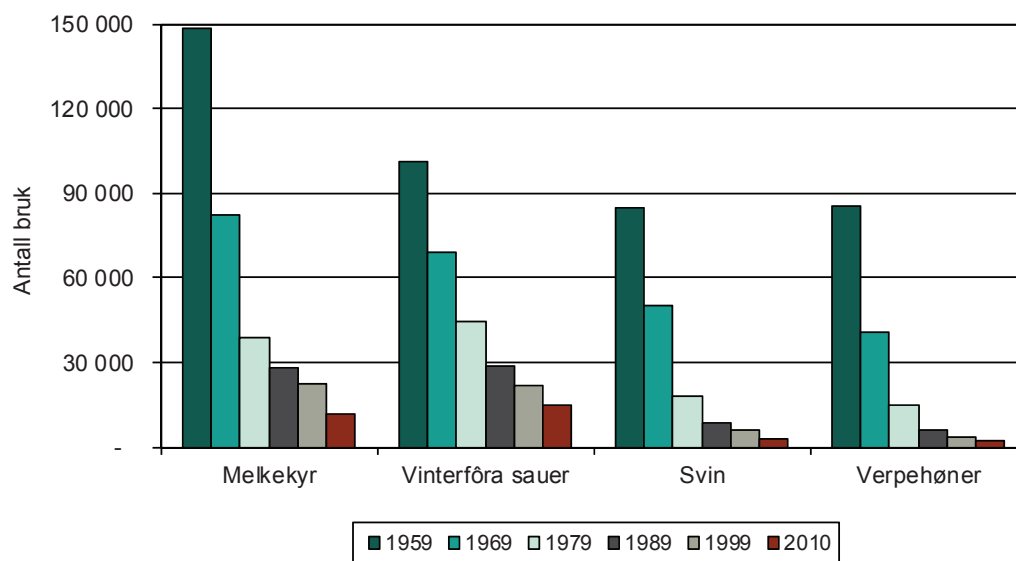

3.3 Bruksstørrelse, strukturutvikling og arbeidsforbruk

Antall jordbruksbedrifter gikk ned fra 99 382 i 1989 til 70 740 i 1999, dvs. en gjennomsnittlig årlig nedgang på 2 864 bruk for perioden eller 3,3 prosent årlig. Det er en sterkere nedgang i antall bruk enn det var mellom de to forrige jordbruks-tellingene. I årene etter 1999 har nedgangen fortsatt og for 2010 var det 46 300 jordbruksbedrifter. Dette gir en gjennomsnittlig årlig avgang i perioden på 3,8 prosent.

Det gjennomsnittlige jordbruksarealet på de brukene som er i drift, blir stadig større. I 1999 var det i gjennomsnitt 147 dekar jordbruksareal per bruk, mens gjennomsnittsarealet i 2010 var 218 dekar. Av dette var vel 40 prosent leiejord. Leiejord som tillegg til eget jordbruksareal, har hatt økende betydning gjennom hele etterkrigstiden.

Strukturutviklingen i jordbruket kjennetegnes også ved at antall jordbruksbedrifter med husdyr har gått kraftig ned, slik som figur 3.6 viser (se også vedleggstabell 3). Trenden er at produksjonen konsentreres om færre jordbruksbedrifter, uten at det samlede produksjonsvolumet går ned.

Figur 3.6 Antall jordbruksbedrifter med utvalgte husdyrslag, 1959–2010

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2011a)

Både teknologisk utvikling og økonomisk tilpasning er årsaker til spesialisering og større enheter innenfor både husdyrhold og planteproduksjon. Siden 1975 har konsesjonsbestemmelser satt en øvre grense for dyretallet ved nyetableringer og utvidelser i fjørfehold og svinehold. Restriksjonene gjør at myndighetene kan holde en viss kontroll med strukturutviklingen i de kraftfökrerende produksjonene. Konsesjons-grensene ble oppjustert i 1992, i 1995 og senest i 2003. I melkeproduksjon vil systemet med kvoter være begrensende på størrelsen av besetningene.

Både antall jordbruksbedrifter og arbeidsforbruket i jordbruket har hatt sammenhengende nedgang i hele etterkrigstiden. Figur 3.7 viser utviklingen etter 1959. Vedleggstabell 2 viser utviklingen i arbeidsinnsats og i antall bruk i drift fra 1960 til 2010.